

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش پرورش استثنایی

کامل راهنمای معلم درس ادبیات فارسی

پایه نهم «دوره اول متوسطه»

«گروه جسمی - حرکتی»

معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی

سال تحصیلی ۹۹-۹۸

«به نام خداوند هستی بخش»

سخنی با همکاران

سپاس خداوند بلند مرتبه را که به ما فرصتی داد تا گامی هرچند کوچک در جهت پیشبرد اهداف آموزشی دانش آموزان جسمی-حرکتی برداریم هدف از تهیه این جزوه آسان سازی تدریس کتاب و ارائه راهکارهایی در جهت تقویت فرآیند یاددهی - یادگیری می باشد.

* نگاهی گذرا بر کتاب درسی:

- در بخش دانش های زبانی و ادبی اصل بر آموزش مرحله ای نهاده شده است. بنابراین از گسترش مباحث و شرح غیر ضروری باید پرهیز کرد.
از آن جا که مباحث نگارشی، دستوری و ادبی در پایه های بالاتر کامل تر بیان خواهد شد. بنابراین در آموزش باید به ساختار کتاب اکتفا نمود.

در فرآیند یاددهی - یادگیری توجه به دو نکته حائز اهمیت است:

الف- تقویت سواد خوانداری

ب- پرورش درک متن با در نظر گرفتن لایه های آن

این مکمل، با تلاش همکاران محترم شاغل در اداره آموزش و پرورش استثنایی شهر تهران خانم مریم خزاعی سرمزده و خانم تهمین احمدی تالیف و تدوین شده است.
به منظور بالا بردن سطح کیفی این مکمل، از همکاران درخواست می شود تا نظرات، پیشنهادهای و انتقادهای خود را به این سازمان ارسال نمایند.

فصل اول

ستایش

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی دانش آموزان با ستایش پروردگار
- ۲- شناخت عمیق تر خداوند از طریق توجه و دقت و خردورزی در پدیده‌های هستی

اهداف جزئی:

- ۱- دانش آموزان بتوانند شعر را روان بخوانند.
- ۲- لغات دشوار درس را معنا نمایند.
- ۳- خوب دیدن و اندیشیدن را پرورش دهند.

روش پیشنهادی:

- این درس را به روش گروهی و بارش فکری و می‌توان تدریس کرد.
- در روش گروهی دانش آموزان:
 - ابتدا درس را روخوانی می‌کنند.
 - به بررسی دقیق متن می‌پردازند.
 - پرسش‌هایی مطرح کرده سپس پاسخ خود را بیان می‌کنند.
 - درس با بهره‌گیری از دیدگاه‌های دانش آموزان و معلم جمع‌بندی می‌شود.

درآمدی بر درس:

در سنت ادبی و فرهنگی ما معمولاً هر کتابی و نوشته‌ای با ستایش پروردگار آغاز می‌شود و با نیایش به پایان می‌رسد در این کتاب نیز با گزیدن شعری زیبا از حکیم ابوالقاسم فردوسی حماسه‌سرای قرن چهارم از این سنت زیبا پیروی شده است.

بیت اول: سخن را به نام خدایی که خالق جان و خرد است آغاز می‌کنم. زیرا خداوند از همه اندیشه‌ها برتر و والاتر است. (فکر ما بیش از این نمی‌تواند، عظمت و حقیقت خداوند را درک کند.)

بیت دوم: پروردگاری که همه پدیده‌ها و همه مکان‌ها را به وجود آورده است و به آن‌ها روزی داده و به راه راست هدایت کرده است.

بیت سوم: پروردگاری که کیوان و آسمان گردنده را آفریده به ماه و ناهید و ستارگان و خورشید، روشنایی بخشیده است.

(در گذشته، مردم اعتقاد داشتند که زمین ثابت است و آسمان، ستارگان و خورشید، دور زمین می‌گردند.)

بیت چهارم: به وسیله چشم‌ها، نمی‌توانی خداوند را ببینی، بنابراین چشمانت (وجودت) را برای این کار بیهوده آزار نده. (مفهوم: خداوند را نمی‌توان با حواس مادی دید و درک نمود.)

بیت پنجم: اندیشه و خرد انسان هرگز نمی‌تواند خداوند را درک کند چون که خداوند، مادی نیست و از همه پدیده‌ها و مکان‌های مادی بالاتر و برتر است. (انسان‌ها نمی‌توانند عظمت خداوند را درک کنند)

راه نیافتن اندیشه: کنایه از درک نکردن اندیشه و خرد

بیت ششم: هیچ کس نمی‌تواند خدا را آن چنان که شایسته است، ستایش کند. بنابراین باید کمر خدمت را ببندی و خداوند را بندگی و اطاعت کنی.

میان بندگی بستن: کنایه از آماده‌بندگی شدن

بیت هفتم: هر کسی که از دانایی (آگاهی) برخوردار باشد، بسیار توانمند و قدرتمند است، علم سبب می‌شود که انسان‌های پیر در دلشان احساس نشاط و شادابی کنند.

درس اول: آفرینش همه تشبیه خداوند دل است

اهداف کلی:

- ۱- خوانش صحیح شعر
- ۲- درک مفاهیم ظاهری و باطنی شعر
- ۳- آشنایی دانش آموزان با سعدی شاعر قرن هفتم و آثارش

اهداف جزئی:

- ۱- دانش آموز بتواند شعر را بدون غلط بخواند.
- ۲- معنی واژگان جدید را بیاموزد.
- ۳- شعر را بتواند معنی کند.
- ۴- با آرایه تشبیه، جان بخشی و مراعات نظیر آشنا شود.

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- ۱- الگوی دریافت مفهوم
- ۲- روش پرسش و پاسخ
- ۳- تدریس مشارکتی
- ۴- بارش فکری

درآمدی بر درس:

درس را با توصیف عظمت خداوند آغاز کرده به نعمت‌های خداوند اشاره و پس از آمادگی آن‌ها شروع به خواندن شعر می‌کنیم بعد از آن معنی هر بیت را بیان می‌کنیم.

سعدی: ابومحمد مصلح بن عبدا... معروف به سعدی شیرازی شاعر و نویسنده توانای قرن هفتم می‌باشد و آثار او عبارتند از:

۱- «سعدی نامه» یا همان بوستان که منظوم است و در ده باب بر وزن شاهنامه فردوسی سروده شده است.

۲- گلستان: کتابی است که پس از بوستان به نثر آهنگین (مسجع) و در هشت باب نوشته شده است.

۳- غزلیات سعدی

بیت (۱): در صبح زود اوّل بهار که طول شب و روز یکسان است، رفتن به صحرا و تماشا کردن گل‌های زیبای بهاری لذت بخش است. (تفاوت نکردن لیل و نهار اشاره به مساوی بودن طول شب و روز در سال دارد که دوبار اتفاق می‌افتد). ۱- ابتدای بهار ۲- ابتدای پاییز

بیت (۲): تمام پدیده‌های آفرینش برای آگاه کردن انسان‌های عارف است و اگر کسی وجود خدا را انکار کند و به خدا ایمان نیاورد، ذوق و احساسی ندارد.

بیت (۳): هر کسی که با این همه نقش‌ها و پدیده‌های عجیب هستی به آفریننده آن‌ها نیندیشد، همانند عکس و تصویر بر روی دیوار بی‌احساس و بی‌روح است.

بیت (۴): کوه، دریا و درختان (همه موجودات) در حال نیایش خداوند هستند اما هر شنونده‌ای این راز را درک نمی‌کند.

کوه- دریا- درختان: مراعات نظیر

بیت (۵): آیا خبرداری که پرندگان سحری به هنگام صبح می‌گویند: ای انسان غافل از بی‌خبری و نادانی رها شو!

خواب، سحر و خفته: مراعات نظیر / سر از خواب برداشتن: کنایه از آگاهی و بیداری

بیت (۶): تا کی می‌خواهی مانند گل بنفشه در غفلت و نادانی به سربری، حیف است که تویی خبر و غافل باشی و گل نرگس بیدار و آگاه باشد.

بنفشه و نرگس: مراعات نظیر

بیت (۷): تنها خداوند بزرگ است که می‌تواند از چوب درخت میوه‌های رنگارنگ و از خار، گل‌های سرخ زیبا پدید آورد.

بیت (۸): عقل از زیبایی خوشه طلایی انگور، متحیر است و فهم از درک زیبایی و ظرافت‌های دانه‌هایی که مانند یاقوتی سرخ و ارزشمند، می‌درخشد ناتوان است.

عنب و انار: مراعات نظیر

بیت (۹): خداوند پاک و بی عیب با فرمان خود تمام پدیده‌ها و موجودات را (ماه، خورشید و شب و روز را) مطیع خود کرده است.

ماه و خورشید: مراعات نظیر

بیت (۱۰): اگر همه مردم تا روز قیامت درباره بخشش و لطف خداوند سخن بگویند، باز هم یکی از هزاران لطف و رحمت خداوند نسبت به بنده گفته نمی‌شود.

بیت (۱۱): پروردگارا نعمت‌های تو قابل شمارش نیست و هیچ انسان شکرگزاری نمی‌تواند شکر نعمت‌های بی‌کران تو را به جای آورد.

آرایه‌ها: نعمت، شکر، انعام و شکرگزار: مراعات نظیر / از عدد بیرون بودن: کنایه از بی‌شمار بودن

بیت (۱۲): ای سعدی انسان‌های درست کردار، به سعادت و خوشبختی می‌رسند. بنابراین تو هم انسانی صادق و راستگو باش زیرا انسان بد رفتار به هدف و مقصودش نمی‌رسد.

آرایه‌ها: گوی بُردن: کنایه از سبقت گرفتن / به منزل نرسد: کنایه از اینکه به هدف و نتیجه نرسد.

نکته ادبی:

در این قسمت با آرایه تشبیه، جان‌بخشی و مراعات نظیر آشنا می‌شوند.

آرایه تشبیه: تشبیه دارای ۴ رکن است ۱- مشبه ۲- مشبه به ۳- ادات تشبیه ۴- وجه شبه

مانند: عقل حیران شود از خوشه زرین عنب

فهم عاجز شود از حقه یاقوت انار

که در اینجا خوشه انگور از نظر رنگ و زیبایی به طلا تشبیه شده است و انار به یاقوت (از نظر رنگ و زیبایی)

- جان‌بخشی یعنی نسبت دادن اعمال انسانی به اشیاء بی‌جان.

- مراعات نظیر یعنی آوردن کلماتی که با هم تناسب دارند.

به عنوان مثال در بیت زیر جان بخشی و مراعات نظیر هر دو بکار رفته است.

کوه و دریا و درختان همه در تسبیح اند نه همه مستمعی فهم کند این اسرار

کوه و دریا و درخت مشغول ستایش خداوند هستند که ستایش کردن جزء صفات انسانی است که به کوه و دریا و درخت نسبت داده شده است.

- بین کوه و دریا و درخت آرایه مراعات نظیر دیده می شود.

واژه شناسی:

در این بخش به اهمیت درست تلفظ کردن واژگان می پردازد که با تغییر یک واج ممکن است معنای یک واژه به کلی تغییر کند.

نوشتن:

در فعالیت های نوشتاری این درس به هدف های زیر توجه شود:

تمرین اول:

آشنایی دانش آموزان با واژه های هم معنی است که گاهی ممکن است این مترادف معنایی به زبان عربی باشد.

مانند عنب (انگور) لیل (شب) نهار (روز)

تمرین دوم:

یادآوری آرایه های تشبیه، جان بخشی و مراعات نظیر است.

نمونه جان بخشی: مرغان سحر می گویند تشبیه: خواب جهالت

تمرین سوم:

- بیان معنی و مفهوم ابیات و توانایی گسترش مفاهیم.

- تقویت نگاه توحیدی مخاطب

- مقایسه انسان های خردمند و ساده اندیش و ناآگاه

حکایت:

یک روز پیر ما ابوسعید ابوالخیر، با گروهی از همراهان به آسیابی رسید. اسبش را نگه داشت و توقف کرد سپس به همراهانش گفت می‌دانید که این آسیاب چه چیزی به ما می‌گوید؟ می‌گوید: شناخت واقعی همین است که من در حال انجام دادن آن هستم. به هنگام گشتن با خودم اندیشه می‌کنم و به کارهای خودم توجه می‌کنم و آن چیزهایی را که شایسته نیستند انجام نمی‌دهم و از خودم دور می‌سازم.

سنت آموزش و پرورش استثنایی

درس دوم: «عجائب صنع حق تعالی»

اهداف کلی:

- ۱- خواندن صحیح و روان متن
- ۲- درک معنی و مفهوم جملات
- ۳- آشنایی دانش آموزان با لحن توصیفی

اهداف جزئی:

- ۱- دانش آموز بتواند نثر را روان و با لحن توصیفی بخواند.
- ۲- معنای واژگان جدید درس که بیشتر آن‌ها عربی هستند را یاد بگیرد.
- ۳- تقویت نگرش مثبت به آفریده‌های خداوند
- ۴- آشنایی با امام محمد غزالی و آثار او

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- بهتر است دانش آموزان قبل از شروع این درس پیش مطالعه داشته باشند.
- روش سخنرانی، روش یادگیری و یاددهی گروهی

درآمدی بر درس:

درس را با یادآوری زیبایی‌های طبیعت آغاز کرده از لحن توصیفی برای خواندن متن استفاده می‌کنیم و پس از خواندن کامل متن معنای واژگان جدید را بیان کرده و در پایان به توضیح جملات می‌پردازیم. (کیمیای سعادت نوشته ابو حامد محمد بن محمد غزالی از دانشمندان معروف دوره سلجوقی است ولی در فقه و حکمت و کلام سرآمد روزگار خویش بود از دیگر آثار او می‌توان به نصیحة الملوک و احیاء علوم الدین اشاره کرد).

معنی درس:

آگاه باش که هر چه در جهان هستی وجود دارد، همه را خداوند بلند مرتبه آفریده است. آسمان، آفتاب، ماه، ستارگان و زمین، آن چه بر روی زمین است مانند کوه، بیابان و رودخانه‌ها و آن چه در کوه‌هاست از سنگ‌های قیمتی و معدن‌ها، گیاهان گوناگون و آن چه در خشکی و دریا وجود دارد از انواع حیوانات و آن چه که در میان آسمان و زمین است، مانند ابر، باران، برف، تگرگ، رعد و برق، رنگین کمان و.....

نشانه‌هایی که در هوا آشکار می‌شود، همه، شگفتی‌های آفرینش خداوند بلند مرتبه است که به تو فرمان داده است در آن‌ها نگاه کنی. پس در این نشانه‌های خداوند فکر و اندیشه کن.

ترجمه آیه: آیا منکران حق، آسمان را بر فراز خود نمی‌نگرند که ما چگونه بنای آن را محکم نهادیم و آن را به زیور ستارگان درخشان آراستیم که هیچ خللی در آن راه ندارد و زمین را نمی‌نگرند که آن را بگسترانیدیم و در آن کوه‌های استوار قرار دادیم و هر نوع گیاه با طراوت را در آن برویانیدیم این دلایل قدرت در آسمان و زمین موجب بصیرت هر بنده است.

به زمین نگاه کن که (خداوند) چگونه آن را مانند فرشی برای تو ساخته و اطراف آن را وسیع، گسترده است و از زیر سنگ‌های محکم، آب‌های گوارا جاری کرده است، که بر روی زمین جاری می‌شود و اندک اندک از زیر زمین بیرون می‌آید و به هنگام بهار، نگاه کن زمین، چگونه زنده و شاداب می‌شود و مانند پارچه ابریشمی، رنگارنگ و زیبا می‌شود بلکه هزار رنگ می‌شود.

به پرندگان آسمان و حشره‌های روی زمین نگاه کن که هر یک را با شکل و ظاهری متفاوت آفریده و هر کدام از دیگری بهتر و زیباتر است، آنچه که لازم بود به هر یک از موجودات داده و به هر کدام یاد داده که چگونه غذا به دست بیاورد و بچه را نگه دارد تا بزرگ شود و چگونه لانه خود را بسازد. به مورچه نگاه کن که چگونه در زمان مناسب غذایش را جمع می‌کند.

اگر داخل خانه‌ای بروی که آنرا گچبری کرده باشند، زمان زیادی آن را وصف می‌کنی و از آن کار تعجب می‌کنی در حالی که همیشه در خانه خدا (دنیا) هستی و اصلاً تعجب نمی‌کنی و این دنیا خانه خداست و فرش آن زمین است و سقف بی‌ستون آن آسمان است که این بسیار عجیب است و چراغ آن ماه است و شعله آن خورشید و چراغ‌دان‌هایش ستارگان هستند و تو از شگفتی‌های این دنیا، بی‌خبری زیرا دنیا بسیار بزرگ است و تو کوتاه نظری و زیبایی‌ها و بزرگی‌های آن را درک نمی‌کنی.

ای انسان مثل تو در این دنیا مثل مورچه‌ای است که در قصر پادشاهی، لانه دارد و جز غذا و یاران خویش به چیز دیگری فکر نمی‌کند و از زیبایی قصر و غلامان بسیار و تخت پادشاه با خبر نیست. اگر می‌خواهی در حدّ و اندازه‌ی مورچه باشی، در همان حد، باقی بمان و اگر نمی‌خواهی مثل مورچه باشی به تو اجازه داده‌اند که در باغ شناخت خداوند بلند مرتبه دقت و تماشا کنی و خارج شوی. پس چشم باز کن تا شگفتی‌های جهان را ببینی که شگفت‌زده و حیران شوی.

نکته زبانی:

مروری بر گروه اسمی شامل هسته، وابسته‌های پیشین و وابسته‌های پسین که در اینجا به مفاهیمی چون اشاره، شمارش، پرسش و تعجب به‌عنوان وابسته‌های پیشین اسم اشاره شده است.

گفت و گو:

بهتر است حداقل (۱۵ دقیقه) زمان برای این بخش گذاشته شود و توجه داشته باشیم که همه دانش‌آموزان در این بخش مشارکت کنند.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن
- شناخت واژگان مترادف

تمرین دوم:

- یادآوری گروه اسمی
- شناخت بیشتر هسته و انواع وابسته

تمرین سوم:

- تقویت درک متن
- تشویق دانش آموزان به شناخت عمیق تر پدیده‌های هستی
- پرهیز از ساده اندیشی
- تقویت مهارت نوشتاری

شعر خوانی: شعر پرواز

علی اسفندیاری (نیما یوشیج) در آبان ۱۲۷۶ در یوش مازندران بدنیا آمد در دی ماه ۱۳۳۸ در تهران درگذشت. او بنیان‌گذار شعر نو (شعر نیمایی) در زبان فارسی است. هدف از این بخش روان‌خوانی و حفظ شعر می‌باشد.

در قسمت شعرخوانی نیازی به بیان معنی شعر نیست.

پرواز
استثنایی

فصل دوم

شکفتن

هدف فصل دوم آشنایی نوجوانان با راهکارهای زندگی و انتخاب دوستانی است که راه درست را به آنها نشان می‌دهند و در واقع با توجه به اینکه دانش‌آموزان در سن نوجوانی قرار دارند توصیه می‌شود دبیران محترم به این بخش توجه ویژه‌ای داشته باشند و بطور غیرمستقیم رهنمودهای سازنده‌ای به دانش‌آموزان ارائه نمایند.

درس سوم: مثل آئینه

اهداف کلی:

- ۱- خواندن صحیح متن
- ۲- ایجاد نگرش مثبت نسبت به مسئله بلوغ و دوره جوانی و نوجوانی
- ۳- آشنایی با آموزه‌های تربیتی و اخلاقی در احادیث و کلام شاعران و نویسندگان
- ۴- تقویت روحیه نقدپذیری

اهداف جزئی:

- ۱- دانش‌آموز بتواند متن را روان بخواند.
- ۲- مفهوم متن را با کمک درک کند.
- ۳- آشنایی با آرایه پرسش انکاری

روش تدریس پیشنهادی

- روش‌سازی طرز تلقی، پرسش و پاسخ، بارش فکری، کارایی گروه

در آمدمی بر درس:

- با توجه به اینکه متن درس تعلیمی می‌باشد و هدف آن آموزش و اندرز است لذا باید در خواندن متن نیز از لحن تعلیمی استفاده شود که این کار همراه با حفظ نیک اندیشی و خیرخواهی و نرمی و ملایمت در گفتار می‌باشد تا بر تأثیر کلام بیافزاید البته گاهی اندرز و تعلیم با زنهار و پرهیز همراه است که نباید آن را با لحن دستوری یکی دانست.

چون متن درس به زبان ساده نوشته شده نیازی به ارائه توضیح نیست فقط دبیر گرامی باید توجه داشته باشد که از تجارب خود و دانش آموزان در تفهیم بهتر درس استفاده کند. در پایان درس بیتی از نظامی گنجوی آورده شده که ضمن معرفی او به عنوان شاعر قرن ششم و بر شمردن آثارش بتواند معنی این بیت را نیز بیان کند.

کار و شایستگی: شعری است از پروین اعتصامی، شاعر معاصر که سروده‌ی او در زمینه‌های اخلاقی، اجتماعی و انتقادی است و حالتی اندرزگونه دارد.

معنی شعر:

بیت اول: دوره جوانی هنگام کار و نشان دادن لیاقت است. زمان تکبر و خیال پردازی نیست.

بیت دوم: اگر دوران خوش جوانی را از دست بدهی، دیگر نمی‌توانی آن را بدست بیاوری، زیرا جوانی را در هیچ کجا نمی‌فروشند. این بیت دارای استفهام انکاری است.

بیت سوم: قدر جوانی خودت را بدان و به دنبال حقیقت باش، زیرا فرصت زندگی برای هر کس یک بار بیش تر نیست.

بیت چهارم: همان طوری که برای داخل شدن از در استفاده می‌شود نه دیوار، تو هم تا وقتی که راه راست وجود دارد از بیراهه نرو. (از راه راست منحرف نشو و به سمت کارهای ناشایست قدم برندار) در این بیت کنایه و ضرب المثل دیده می‌شود

بیت پنجم: از انسان‌های جوانمرد، شکیبایی و تلاش را یاد بگیر و بدان که آموختن از انسان‌های دیگر، ننگ نیست.

بیت ششم: تا وقتی که دل تو دچار آلودگی گناه نشده با بینش در وجود خودت و کارهایت، اندیشه کن.

بیت هفتم: قطعاً با جمع شدن دانه‌ها خرمن به وجود می‌آید. هیچ دانه و خوشه‌ای در آغاز، خرمن و خروار نبوده است.

بیت هشتم: روزگار، سراسر درسِ عبرت است اما افسوس که انسان آگاه و هوشیاری وجود ندارد که از این همه درس، پند بگیرد.

نکته ادبی:

در این بخش به معرفی پرسش انکاری پرداخته شده که در واقع روی سخن تأکید و یا گاهی برای رد یا نفی آن، پرسشی را مطرح می‌کنیم که به آن پرسش انکاری می‌گوییم. برای درک بهتر این مطلب دبیر محترم می‌تواند از مثال‌های ملموس استفاده کند و از دانش‌آموزان نیز بخواهد مثال‌هایی بزنند.

گفت‌وگو:

مبحث گفت‌وگو فرصت مناسبی برای آشنایی با افکار و عقاید دانش‌آموزان است و با توجه به اهمیت این درس زمان کافی برای این بخش در نظر گرفته شود.

واژه‌شناسی:

تأکید بر استفاده از حرف (ی) به جای همزه در کلماتی مانند: آینه، پاییز و....

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- ارجاع فراگیر به متن و بازخوانی آن

- توجه به ساخت واژه‌ها

- شناخت واژگان مترادف و ریشه‌واژگان

این تمرین حوزه‌های مهارت املائی و ریشه‌شناسی واژگان را تقویت می‌کند و فراگیر را به درک عمیق‌تری املا و ساخت واژه‌ها می‌رساند. لازم است دقت فراگیر به این نکته معطوف شود: واژگانی که دارای حرف‌های مشترکی هستند لزوماً از یک ریشه نیستند و نیاز است در این مواقع به معنای آن واژگان توجه شود.

نمونه: (یوم، ایام) / (مغتنم، غنیمت) / (مبصر، بصیرت) / (احتیاج، حاجت) / (ساعی، سعی)

تمرین دوم:

- یادآوری کنایه
- کاربرد کنایه در نظم و نثر

تمرین سوم:

- آشنایی با پرسش انکاری
- مقایسه کارکرد پرسش انکاری و پرسش صریح
- دو بیت آغازین این تمرین دارای پرسش انکاری هستند.

حکایت:

حکایت به زبان ساده نوشته شده و هدف از آن، انجام اعمال نیک بدون چشم داشت در جهت رفاه حال دیگران بخصوص آیندگان است.

کتاب مرزبان نامه تألیف سعدالدین وراوینی است که به شیوه کلیله و دمنه نوشته شده و شامل داستان و تمثیل است. اصل این کتاب به زبان طبری بوده که به فارسی بازگردانده شده است.

درس چهارم: هم نشین

اهداف کلی:

- ۱- روان خوانی صحیح متن درس
- ۲- توجه به اهمیت انتخاب هم نشین مناسب در سنین نوجوانی

اهداف جزئی:

- ۱- یافتن معانی واژه‌های دشوار درس
- ۲- آشنایی با صفت برتر و صفت برترین
- ۳- آشنایی بیشتر با مفهوم دوستی در نظم و نثر فارسی و احادیث پیشوایان دینی

روش تدریس پیشنهادی:

مناسب‌ترین روش برای ارائه این درس روش مشارکتی می‌باشد که تمام دانش‌آموزان در بحث شرکت کنند و نظرات خود را ارائه دهند و معلم به عنوان راهنما به جمع بندی مناسبی از نظرات پیشنهادی برسد، با توجه به بیت: پسر نوح ... و سگ اصحاب کهف روش ایفای نقش نیز برای ارائه درس مناسب باشد. روش پرسش و پاسخ و قضاوت عملکرد نیز مناسب است.

معنی: تا توانی می‌گریز از یار بد یار بد، بدتر بود از ما در بد
با بدان کم نشین که صحبت بد گرچه پاکی تو را پلید کند
آفتابی بدین بزرگی را لکه‌ای ابر، ناپدید کند

معنی: با انسان‌های بد، کم‌تر دوستی و هم نشینی کن، زیرا انسان‌های بد تو را که پاک هستی آلوده می‌کنند.
- دوستی با بدان مانند لکه ابر است که آفتاب را پنهان می‌کند همانگونه انسان را آلوده می‌سازد.

پسر نوح با بدان بنشست خاندان نبوتش گم شد

پسر نوح به خاطر همنشینی با انسان‌های بد، از خاندان پیامبری رانده شد و مقام و مرتبه خویش را از دست داد و سگ اصحاب کهف به خاطر مدتی همراهی با انسان‌های خوب به مرتبه و مقام انسانی رسید.

هم نشین تو از توبه باید
تا تو را عقل و دین بیفزاید
همنشین تو باید از خودت بهتر باشد تا این که به عقل و دین تو چیزی اضافه کند.

در آمدی بر درس:

با توجه به اهمیت موضوع درس که در سرنوشت و آینده دانش آموزان بسیار مؤثر است. لازم است دبیرگرمی نظارت کامل بر مباحث گروهی دانش آموزان داشته باشد و بهترین راهکارها را به شیوه ای دوستانه و مسالمت آمیز انتخاب و به دانش آموزان با دلایل منطقی ارائه دهد.

نکته زبانی:

برای ارائه این بخش می توان از مثال های ملموس استفاده کرد به عنوان مثال می توانیم سن دانش آموزان را با یکدیگر مقایسه کنیم و با استفاده از چند مداد با اندازه های مختلف ذهن دانش آموزان را برای درک مفاهیم صفت برتر و صفت برترین آماده کنیم و سپس به توضیح هر کدام پردازیم، و از دانش آموزان بخواهیم که مثال بزنند.

گفت و گو:

یکی از روش های پیشنهادی برای انجام این قسمت انجام کار تحقیقاتی و یا حتی درست کردن روزنامه دیواری درباره دوستی در دوره نوجوانی می باشد.

نوشتن:

در فعالیت های نوشتاری این درس به هدف های زیر توجه شود.

تمرین اول:

- ترکیب مناسب واجها در محور همنشینی
- شناخت واژگان متعارف
- ساخت واژه های معنادار بر پایه متن درس

تمرین دوم:

- شناخت صفت ها بر پایه سنجش و مقایسه
- شناخت گروه اسمی حرف اضافه دار «از» در ساخت جمله های دارای صفت تفضیلی
- شناخت تکواژ صرفی «ترین» در ساخت صفت عالی

تمرین سوم:

- بازخوانی متن های پیشین
- تقویت دریافت معانی، گونه های پرسش

تمرین چهارم:

- خوانش متن با لحن مناسب
 - تقویت درک متن های کهن
 - تقویت بازگردانی نثرهای کهن به نثر معیار و معاصر
- یکی از راه های تقویت مهارت درک و دریافت زبان فارسی، خوانش متن های کوتاه و حکایت های تاریخی به نثر مسجع یا نثر مرسل کهن است این گونه تمرین ها، پیوندهای فرهنگی و درک مناسب از زبان فارسی را عمیق تر می سازد.
- معنی حکایت: یکی از انسان های بزرگ به شخص پرهیزگاری گفت: نظرت چیست درباره آن انسان عبادت کننده ای که دیگران درباره وی با گوشه و کنایه، حرف می زنند و او را سرزنش می کنند. گفت: در ظاهرش هیچ عیب و اشکالی وجود ندارد و از باطنش من خبر ندارم چون غیب دان نیستم.
- پیام کلی حکایت: نباید بی جهت به ظاهر انسان نگاه کرد و درباره آن نظر داد. بسیار کسانی وجود دارند که بر خلاف ظاهر، دارای اعتقادات قلبی و باطنی خوبی هستند.

روان خوانی : دریچه‌های شکوفایی

هلن کلر در سال ۱۸۸۰ در ایالت آلابامای آمریکا به دنیا آمد. او هنگامی که هجده ماه بیشتر نداشت، در اثر ابتلا به بیماری منتزیت بینایی و شنوایی خود را از دست داد. در شش سالگی تحت تعلیم معلمی بزرگوار به نام «آن سالیوان» که تا پایان عمر در کنارش به سر برد، قرار گرفت. سالیوان با فشار دادن علامت‌هایی به وسیله انگشتان خود بر کف دست هلن با او ارتباط برقرار می‌کرد.

هلن در سال ۱۹۰۴ تحصیلات دانشگاهی خود را به پایان رساند. در این مدت توانست با فشار دادن انگشت بر گلولی آن سالیوان و تقلید ارتعاشات صوتی او، صحبت کردن را بیاموزد. هلن از وقتی که دانشجو بود نگارش را آغاز کرد. کتاب‌ها و مقاله‌های او در زمینه نابینایی، ناشنوایی، مسائل اجتماعی و حقوق زنان نگاشته شده است.

روان خوانی:

هدف کلی از بخش روان خوانی تقویت مهارت خواندن در دانش آموزان می‌باشد اما با توجه به اینکه نویسنده این متن شخص نابینا بوده و دانش آموزان ما نیز دچار معلولیت می‌باشند زمینه مناسب برای ایجاد انگیزه در بهبود روش زندگی آن‌ها ایجاد می‌کند. که دبیر گرامی می‌تواند با صرف زمان بیشتر در ارائه متن و یا حتی با نمایش فیلم زندگی هلن کلر تأثیر شایانی در ایجاد انگیزه و تقویت اعتماد به نفس دانش آموزان داشته باشد.

معنی و آرایه‌های بعضی از جمله‌های دشوار درس :

- کسانی که هرگز از کاهش بینایی یا شنوایی رنج نبرده‌اند، به ندرت از این قابلیت‌های مقدس بهره‌می‌برند.

معنی: آن‌هایی که هیچ وقت گرفتار مشکل نابینایی و ناشنوایی نشده‌اند، گاهی از توانایی پاک و با ارزش (بینایی و شنوایی) بهره کامل را برده‌اند و از آن استفاده مفید کرده‌اند.

- برای من فرش پرپشت و سرسبز چمن با برگ‌های سوزنی درخت کاج خوشایندتر از هر چیز است.

معنی: به نظر من، سبزه‌های انبوه چمن یا برگ‌های سوزنی شکل درخت کاج، از هر چیزی شادی بخش تر و دل‌پسند تر است.

آرایه‌ها: چمن مانند فرشی است که پر از برگ‌های ریز سبزه است.

تشبیه (چمن: مشبّه / فرش: مشبّه به)

چمن، برگ و درخت کاج: مراعات نظیر

- گاهی قلبم با شوق فریاد می‌زند و می‌خواهد تمام چیزها را ببیند.

آرایه: فریاد زدن و دیدن به قلب نسبت داده شده است: تشخیص

- چشمانم چیزهای بی‌اهمیت را نادیده نمی‌گیرد.

آرایه‌ها: نادیده گرفتن به چشم نسبت داده شد: تشخیص

نادیده نمی‌گیرد: کنایه

سینتیکس و پرورش استثنایی

فصل آزاد

درس ۵: درس آزاد

این درس فرصتی است تا دانش آموز و معلم در تألیف کتاب مشارکت داشته باشند و هر یک خود را در شکل گیری کتاب سهیم ببینند و کتاب را از آن خود بدانند به گونه ای که دانش آموزان پس از تألیف درس آزاد می توانند نام خود را در ردیف نام پدید آورندگان کتاب ثبت کنند. بر پایه آنچه گفته شد، اهداف درس آزاد را می توان بدین گونه بر شمرد.

- ۱- تشخیص کاستی های احتمالی کتاب و اقدام به تولید محتوای مناسب.
- ۲- پرورش توانایی تولید ماده درسی در دانش آموزان با نظارت و هدایت دبیر
- ۳- آشنایی با برخی از نمودهای فرهنگی و جلوه های آداب و رسوم و سنت های بومی و منطقه ای
- ۴- شناخت بیشتر شخصیت های علمی و فرهنگی محل زندگی
- ۵- توجه عمیق تر به گویش و نشانه های زبان محلی
- ۶- پرورش توانایی نویسندگی و بهره گیری از تفکر و نقد و تحلیل

تولید درس آزاد

برای نوشتن و تولید درس آزاد یکی از روش های زیر پیشنهاد می شود:

- ۱- هر دانش آموزی به صورت مستقل و فردی برای تولید درس آزاد اقدام نماید.
- ۲- دانش آموزان به صورت گروهی و یا مشارکت تمام افراد گروه (تقسیم بندی دانش آموزان کلاس به چند گروه) برای تولید درس آزاد اقدام نمایند.

۳- تولید درس در کلاس

در تدوین متن می توان از روش های قضاوت عملکرد و بارش فکری بهره برد. در این قسمت موضوعاتی مناسب با عنوان و محتوای فصل در حوزه فرهنگ و زبان و آداب محلی، پیشنهاد

می‌شود. درس آزاد در فصل «ادبیات بومی» آورده شده است و این موضوع دامنه گسترده‌ای دارد؛ لذا امکان تولید متن زیبا فراهم است.

از دید ساختاری توجه به عناصر مبتنی بر نگرش شبکه‌ای، نقش معلم به عنوان ناظر و راهنما و نقش دانش آموز در مقام تولیدکننده ضروری است.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

فصل سوم

«سبک زندگی»

شروع فصل با بیتی از محمد تقی بهار شاعر معاصر است وی در سال ۱۲۶۶ هـ ش در مشهد بدنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را نزد پدر فرا گرفت از مکتب ادیب نیشابوری نیز بهره‌مند شد او اولین اشعار سیاسی و اجتماعی خود را در روزنامه خراسان به چاپ رسانید بعضی از آثار بهار عبارتست از: سبک شناسی تاریخ احزاب سیاسی....

درس ششم: «آداب زندگانی»

اهداف کلی:

- ۱- تقویت خوانش صحیح متن با لحن مناسب
- ۲- توانایی درک پیام آموزشی و اخلاقی درس
- ۳- آشنایی با متون کهن فارسی: اخلاق ناصری و قابوس نامه

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با واژگان جدید
- ۲- آشنایی با فعل مضارع و انواع آن: اخباری، التزامی و مستمر
- ۳- تقویت علاقه نسبت به کاربرد آموزه‌های دینی و ملی

روش های پیشنهادی درس:

- ایفای نقش
- کار گروهی به صورت نمایشی

- روش مشارکتی

- بارش فکری

معنی درس:

آگاه باش که انسان بی‌لیاقت و بدون فضیلت همیشه بدون سود است مانند درخت مگیلان که شاخه دارد اما سایه‌ای برای استراحت کردن دیگران ندارد. بنابراین نه به خود فایده‌ای می‌رساند و نه به دیگران.

آرایه: مردم به مگیلان تشبیه شده است

تلاش کن اگر چه با اصل و نسب هستی علم و دانش هم داشته باشی، زیرا دانش ذاتی از نژاد و تبار با ارزش‌تر است همانطور که گفته‌اند: بزرگی هر کس به خاطر داشتن عقل و دانش است، نه نژاد و نسب؛ اگر انسان به همراه گوهر و نژاد از لیاقت و فضیلت، بهره‌ای نداشته باشد، برای هم‌نشینی هیچ کس فایده‌ای ندارد. اگر کسی را پیدا کردی که این (دو گوهر را با هم داشته باشد، به او متوسل شو و رهایش مکن، چون که او به همه فایده می‌رساند.

چنگ در وی زن: کنایه از متوسل شدن / از دست مگذار: کنایه از رها مکن

تا حرفی را از تو نپرسیده‌اند، چیزی نگو و از سخن بیهوده دوری کن. وقتی از تو چیزی می‌پرسند، فقط حرف راست بگو، تا از تو نخواسته‌اند کسی را نصیحت نکن و پند نده؛ مخصوصاً کسی که پند نمی‌پذیرد، زیرا چنین کسی خودت را گرفتار می‌سازد.

در میان جمع کسی را نصیحت نکن. از رفتن به جایی که مردم نسبت به آن گمان بد دارند دوری کن و از دوستی که فکر بد دارد و کارهای زشت را یاد می‌دهد فرار کن. با غم و اندوه مردم خوشحال نشو تا این که مردم نیز در غم تو شادی نکنند.

در مورد مردم عادل باش تا دیگران نسبت به تو عادل باشند. سخنان خوب بگوی تا سخنان خوب بشنوی. اگر خواهان دانش هستی، پرهیزگار و خرسند باش و دوست‌دار علم، شکیبیا، کم‌حرف و آینده‌نگر باش

نثر دوم:

- انسان نباید بسیار حرف بزند و نباید حرف دیگری را با حرف خود قطع کند، اگر از گروهی، پرسشی شود که او هم در میان آنهاست، در جواب دادن بر دیگران پیشی نگیرد و اگر کسی مشغول جواب دادن باشد و او قادر است که جواب بهتری دهد باید صبر کند تا سخن و جواب آن شخص تمام شود، آن گاه جواب خود را به گونه‌ای بگوید که شخص قبلی مورد تحقیر و نکوهش قرار نگیرد.

- به گفت‌وگوهایی که در حضور او بین دو نفر انجام می‌گیرد، دقت نکند و اگر آنها سخنان را از او مخفی می‌کنند دزدیده گوش نکند و تا وقتی که او را در گفت‌وگوی خود شرکت ندادند، دخالت نکند.

به نثرهای این درس، نثر تاریخی می‌گویند. مهم‌ترین ویژگی نثرهای تاریخی، کوتاه بودن جمله‌ها، تکرار کلمه‌ها و حذف فعل است که در این نثرها کاملاً مشاهده می‌شود.

- **قابوس نامه:** کتابی است با موضوع اخلاقی و تربیتی عنصرالمعالی کیکاوس بن اسکندر آن را به زبان فارسی برای تربیت فرزندش نوشته است.

- **اخلاق ناصری:** کتابی است نوشته خواجه نصیرالدین طوسی که در نهایت زیبایی سخنان افلاطون و ارسطو را در حکمت عملی بررسی کرده و نظرات پیشینیان را مورد شرح قرار داده است.

در آمدی بر درس:

دبیر گرامی پس از ارائه درس می‌تواند نظرات موافق و یا مخالف دانش‌آموزان را در مورد نکات ارائه شده در متن درس بررسی کند و در نهایت به این نتیجه‌گیری برسد که اخلاقیات اصول ثابتی هستند که حتی با گذشت قرن‌ها تغییر نمی‌کنند.

نکته زبانی:

معرفی انواع فعل مضارع (اخباری - التزامی - مستمر)

- قبل از هر چیز دانش‌آموز باید با نحوه ساختن بن مضارع آشنا شود و دبیر گرامی اطمینان حاصل کند که همه‌ی دانش‌آموزان آن را یاد گرفته‌اند سپس به تدریس انواع فعل مضارع پردازد.

(بن مضارع از فعل امر ساخته می‌شود و از ابتدای آن (بِ) حذف می‌شود.

امر ← بن مضارع

مثال: رفتن ← برو ← رو

- انواع فعل مضارع**
- ۱- مضارع اخباری: می + بن مضارع + شناسه ← می + رو + م
 - ۲- مضارع التزامی: بِ + بن مضارع + شناسه ← بِ + رو + م
 - ۳- مضارع مستمر: دار + شناسه + می + بن مضارع + شناسه: دارم می روم

مضارع اخباری: انجام گرفتن کار یا بیان خبری در زمان حال.

مثال: من امروز به سینما می‌روم.

مضارع التزامی: وقوع کاری در زمان حال با تردید، شک، شرط یا آرزو.

مثال: شاید امروز به سینما بروم. (گاهی شاید در جمله نمی‌آید ولی مفهوم از جمله استنباط می‌شود.)

مضارع مستمر: جریان انجام کاری در زمان حال.

دارم به سینما می‌روم. (دارم می‌روم به سینما)

گفت و گو:

یکی از روش‌های مناسب برای بخش گفت و گو ارائه کار نمایشی توسط دانش‌آموزان می‌باشد.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه کنیم:

تمرین اول:

- تقویت مهارت املایی

- بازخوانی متن

- شناخت واژه‌های هم خانواده

* توجه: «وهم» ریشهٔ واژه‌های «اتهام» و «تهمت» است.

تمرین دوم:

- تقویت شناخت انواع فعل مضارع

- مقایسهٔ ساختاری فعل‌های مضارع

یکی از راه‌های تقویت توجه فراگیران برای حل تمرین، دقت در ساختمان فعل‌هاست. مثلاً فعل مضارع اخباری با «می» و فعل مضارع التزامی با «ب» آغاز می‌شوند، همچنین فعل کمکی «دارم...» به همراه فعل مضارع اخباری، نشانهٔ مناسبی برای شناخت فعل مضارع مستمر است.

تمرین سوم:

- تقویت درک و دریافت پیام جمله

- تقویت تفکر در اجزای تشکیل دهندهٔ یک جمله

در این تمرین گوهرتن به وجود انسان و گوهر اصل به نژاد و نسب آدمی اشاره دارد.

حکایت: شو خطر کن!

* محتوای حکایت: نویسنده در این حکایت داستانی را نقل کرده است که نشان می‌دهد هر کس اگر خودش بخواهد می‌تواند به بالاترین درجات علمی، مادی و انسانی برسد. انسان‌ها می‌توانند با اراده بر سختی‌ها و مشکلات غلبه کنند. پس «خواستن، توانستن است»

معنی حکایت:

از امیر خراسان پرسیدند که تو شخصی تهیدست بودی و کار بی‌ارزشی داشتی، چگونه به امیری خراسان رسیدی؟

گفت یک روز، دیوان اشعار حنظلهٔ بادغیسی را می‌خواندم. به این دو بیت رسیدم.

بیت اول: اگر بزرگی و سروری در دهان شیر باشد، برو و اقدام به کار خطرناک کن و آن را از دهان شیر بگیر.

آرایه: کام شیر بجوی کنایه از اینکه کاری خطرناک و دشوار انجام بده

بیت دوم: یا باید بزرگی و ارجمندی و ثروت و مقام بیایی یا این که مثل مردان بزرگ با مرگ رو به رو شوی.

انگیزه‌ای در دلم پیدا شد که اصلاً نتوانستم به وضعیتی که داشتم، راضی باشم، تمام ثروتم را فروختم و اسبی خریدم و از سرزمین خود سفر کردم.

به حکومت صفاریان پیوستم. هر روز عظمت و مقام و لشکر من بیشتر می‌شد و کم کم در کارهایم پیشرفت و ترقی کردم تا همه خراسان را تحت فرمان خود در آوردم. علت این کار تأثیر این دو بیت در من بود.

نظامی عروضی: نویسنده و شاعر قرن ۶ هجری است وی در اواخر قرن پنجم در سمرقند ولادت یافت اثر مشهور او کتاب (مجمع النوادر یا چهار مقاله است) که درباره چهار گروه از مردم یعنی دبیر، شاعر، مُنجم و طبیب نوشته شده است.

- **حنظله با دغیسی:** از قدیمی‌ترین شاعران فارسی گوی پس از اسلام و معاصر سلسله طاهریان بوده است. وفات او در حدود سال ۲۲۰ هجری قمری است.

درس، هفتم: «پرتو امید»

اهداف کلی:

- ۱- باور مفهوم امیدواری، دوری از ناامیدی، توکل کردن به خداوند
- ۲- توانایی خوانش متن درس با لحن و آهنگ مناسب
- ۳- نگرش مثبت به ویژگی‌ها و ارزش‌های دینی و اخلاقی

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با حافظ و شعر غنایی
- ۲- آشنایی با آرایه تخلص
- ۳- تقویت مهارت دریافت پیام بخش نثر و توانایی نقد و تحلیل شعر و نکته‌های کلیدی متن

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- ۱- کارآیی گروه
- ۲- روش بحث گروهی
- ۳- روش قضاوت و عملکرد

متن درس هفتم:

غزلی از حافظ

بیت اول: نگران نباش زیر ایوسف گم گشته دوباره به سرزمین و وطن خود برمی‌گردد و غم و اندوه روزی به شادی تبدیل می‌شود.

بیت دوم: ای دل غمگین، ناراحت نباش، زیرا حالت بهتر می‌شود و افکار آشفته دوباره سر و سامان می‌گیرد.

آرایه‌ها: دل بد مکن: کنایه از نگران نباش / دل و سر: مراعات نظیر

بیت سوم: اگر گردش روزگار، مدّتی مطابق میل و آرزوهای ما نبود، نگران نباش؛ زیرا همیشه وضع و حال روزگار به یک شکل نمی ماند (روزی هم مطابق میل ما خواهد شد)

بیت چهارم: آگاه باش و نا امید نشو، زیرا از رازهای پنهان خداوند (لطف خدا) با خبر نیستی و یقین بدار که در پشت پرده دور از چشم من و تو بازی‌هایی می گذرد که بر ما آشکار نیست.

بیت پنجم: ای دل، اگر فنا و نابودی مانند سیلی پایه و اساس هستی تو را دگرگون سازد، چون یار و یاورى مانند حضرت نوح (ع) و خداوند داری، ناراحت نباش.

آرایه سیل، کشتیان، توفان و نوح: مراعات نظیر

بیت ششم: وقتی که در بیابان به آرزوی رسیدن به کعبه (معشوق) گام برمی داری، اگر خار مگیلان (رنج و سختی راه) تو را آزرده کرد، غمگین نباش، زیرا دیدار کعبه به تحمّل این رنج ها می ارزد.

آرایه: بیابان، خار و مگیلان: مراعات نظیر

بیت هفتم: اگر چه مقصد بسیار دور است و جای اقامت کاروان بسیار خطرناک است، ناراحت نباش، زیرا هر راهی پایان و انتها دارد.

بیت هشتم: ای حافظ تا وقتی که در گوشه درویشی و تنهایی شب‌های تاریک دعا و قرآن می خوانی ناراحت و غمگین نباش.

آرایه: ورد، دعا و قرآن: مراعات نظیر

نکته ادبی:

تخلّص: هنگامی که شاعر نام خودش را در پایان شعر می آورد به آن تخلّص می گویند. به عنوان مثال نام اصلی حافظ «شمس الدین محمد» و نام اصلی شهریار «محمد حسین بهجت تبریزی است»

گفت و گو:

برای بخش اول گفت و گو می توانیم دیوان حافظ را به کلاس آورده شعری از آن را انتخاب و برای دانش آموزان بخوانیم و درباره آن گفت و گو کنیم و بخش دوم را به عهده دانش آموزان بگذاریم.

واژه شناسی:

در این بخش به بیان شکل کوتاه شده‌ی بعضی از کلمات که معمولاً در شعر بکار می‌رود می‌پردازیم. به‌عنوان مثال: برای کلمه (اگر) از دو واژه (گر) و (ار) استفاده می‌شود.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- تقویت شناخت نشانه جمع فارسی (ان)
- شناخت انواع واژگانی که به «ان» پایان می‌یابد.

تمرین دوم:

- شناخت بیشتر قافیه
- تقویت ساخت واژه بر پایه حرف‌های پایانی

تمرین سوم:

این سؤال دارای دو بخش است:

- الف- گزینش: بر بنیاد شناخت اولیه و تشخیص سطحی استوار است.
- ب- استدلال: بر پایه کارکرد مغز و فرآیند ادراکی ذهن رخ می‌دهد و از درک و دریافت کشف و معناسازی خبر می‌دهد.

درس، هشتم: همزیستی با امام میهن

اهداف کلی:

- ۱- خوانش متن درس با لحن مناسب
- ۲- ارج نهادن به الگوهای ملی و اجتماعی
- ۳- آشنایی بیشتر با مفهوم وحدت ملی و ارزش‌های گرانبهای آن

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی بیشتر با آرایه تضاد در اشعار فارسی
- ۲- توانایی درک بخش‌های زبانی و ادبی متن درس
- ۳- به کار بردن آموزه‌های محتوایی متن درس در حوزه‌های مهارت‌های نوشتاری، گفتاری و رفتاری.

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- کارآیی گروهی
- بحث گروهی
- روشن‌سازی طرح تلقی و

این درس باید با لحنی میهنی خوانده شود که لحن میهنی گونه‌ای از خوانش متن است که در آن خواننده می‌کوشد با شور و حرارتی برانگیزنده غیرت ملی و حس همدلی را بیدار سازد و با بهره‌گیری از عاطفه و حس و حال مناسب شنونده را به احترام و دوستی میهن فراخواند.

معنی شعر پایانی درس

جهان سر به سر زیر دستِ من است

ندانی که ایران نشست من است

بیت اول: آیا نمی دانی که ایران جایگاه من می باشد و تمام دنیا را در اختیار من است

زیر دست بودن: کنایه از تحت اختیار بودن

همه یکدلانند، یزدان شناس به نیکی ندارند از بد، هراس

بیت دوم: همه مردم، یکدل، صمیمی و خداشناس هستند و برای انجام کار نیک از این که به آنها آسیبی برسد ترسی ندارند.

دریغ است ایران که ویران شود گنم پلنگان و شیران شود

بیت سوم: جای افسوس است از این که ایران از بین برود و آشیانه و جایگاه حیوانات درنده و وحشی بشود

آرایه: پلنگان و شیران: مراعات نظیر

چو ایران نباشد، تن من مباد در این بوم و بر، زنده یک تن مباد

بیت چهارم: اگر قرار است که ایران نابود شود، از خدا می خواهم که من هم نیست و نابود شوم و هیچکس دیگری در این سرزمین زنده نماند

همه سر به سر، تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم.

بیت پنجم: اگر همه برای سرافرازی وطن، خود را فدا کنیم بهتر از این است که کشور را تسلیم دشمن کنیم.

نکته ادبی:

متضاد: به کلماتی می گوئیم که از نظر معنایی مخالف هم هستند بهره گیری از این ویژگی موجب گسترش دامنه معنا و جذابیت سخن می شود.

گفت و گو:

در این بخش می توانیم از دانش آموزان بخواهیم که در قالب روزنامه دیواری، تحقیق، و یا نمایش فیلم به ارائه موضوع مورد نظر پردازند.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن
- تقویت مهارت املايي

تمرین دوم:

- شناخت هسته گروه اسمی
- شناخت وابسته‌های گروه اسمی و نوع آن‌ها
- الف) فرزندان (هسته) / پرتو (هسته) / گرم و گوارا (وابسته، صفت بیانی معطوف)
- ب) همین (وابسته پیشین و اسم اشاره) دوران (هسته)، دفاع (وابسته، اضافه) مقدّس (وابسته دفاع، صفت بیانی)

تمرین سوم:

- تقویت درک و دریافت متن
- بازگردانی مفهوم ادبی به مفهوم زبانی
- تقویت تبدیل مهارت خوانداری به مهارت نوشتاری

تمرین چهارم:

- تقویت خوانش متن
- تقویت تجزیه و تحلیل متن
- تقویت بررسی رابطه‌ای واژگان

در بیت اول: خواب و بیدار

در بیت دوم: تکبّر و تواضع، خواجه و درویش

در بیت سوم: غرور

جمله چهارم: آرامش و آشوب / آرمیده‌اند و بی‌قراری کرده‌اند

شعر خوانی:

نظامی گنجه‌ای شاعر قرن ششم است که یکی از آثار او مخزن الاسرار که در اخلاق و موعظه و حکمت سروده شده است.

- برای شعر خوانی بعد از روخوانی توسط دبیر با توجه به اینکه تعداد دانش‌آموزان کم است بهتر است هر کدام از دانش‌آموزان یکبار از روی شعر بخوانند.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

فصل چهارم

نام ها و یادها

درس نهم: راز موفقیت

اهداف کلی:

- خوانش متن با لحن و آهنگ مناسب
- نگرش مثبت به کسب علم و شناخت چهره‌های علمی
- پرورش حسّ پرسشگری با توجه به آموزه‌های متن

اهداف جزئی:

- آشنایی با ابوریحان بیرونی و خواجه نصیرالدین توسی و نثر آن‌ها
- آشنایی با ماضی ساده، نقلی و استمراری
- کار کرد آموزه‌های محتوایی درس در فعالیت‌های گفتاری، نوشتاری و رفتاری فراگیران
- ترغیب به تحمّل سختی‌ها و مشکلات در راه کسب علم و دانش

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- کارایی تیمی، روش ایفای نقش، روشن‌سازی طرز تلقی، بارش فکری و....

این درس شامل دو متن است:

متن اول با لحن روایی آغاز می‌شود، با توصیف همراه می‌گردد و با گفت‌وگو به پایان می‌رسد. لحن متن دوم نیز روایی است که به بیان روایتی مشهور از علاقه به علم و دانش در ابوریحان بیرونی می‌پردازد و نهایتاً با حدیثی گرانقدر از پیامبر(ص) به پایان می‌رسد.

نکته زبانی:

هدف از این بخش آموزش انواع فعل گذشته (ماضی) است. (ماضی ساده- ماضی نقلی- ماضی استمراری- ماضی جاری- ماضی بعید- ماضی التزامی) که در این درس با دو نوع ماضی ساده و ماضی نقلی آشنا می‌شویم.

همانطور که همکاران گرامی مستحضرنند برای ساخت انواع فعل ماضی نیاز به بن ماضی داریم. و بن ماضی عبارتست از: حذف «ن» از انتهای مصدر

بن ماضی

مثال: مصدر رفتن: رفت

فعل ماضی ساده (مطلق): فعلی است که در گذشته انجام شده است و نحوه ساخت آن به شکل زیر است:

بن ماضی + شناسه فعل

مثال: رفتیم: رفت (بن ماضی) + م (شناسه)

فعل ماضی نقلی:

فعلی که در گذشته انجام گرفته و اثر آن تاکنون باقی مانده است.

ساخت ماضی نقلی: بن ماضی + ه + شناسه (آم، ای، است، ایم، اید، اند)

مثال: رفته‌ام: رفت (بن ماضی) + ه + شناسه آم

گفت و گو:

در این قسمت فرصت مناسبی برای ایفای نقش دانش آموزان به وجود می‌آید که دارای محاسنی به شرح زیر است:

- ایجاد شوق و انگیزه در دانش آموزان

- امکان مشارکت و فعالیت دانش آموزان

- کاهش کم‌رویی و خجالت دانش‌آموزان
- افزایش مهارت‌های روانی - حرکتی در فراگیران
- کسب نگرش جدید و پذیرش ارزش‌های اجتماعی
- ارزشیابی و تحلیل نمایش

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه کنیم:

تمرین اول:

- شناخت بیشتر واژگان
- تقویت شناخت رابطه‌های واژگان
- تقویت نگارش واژگان از نظر املائی

تمرین دوم:

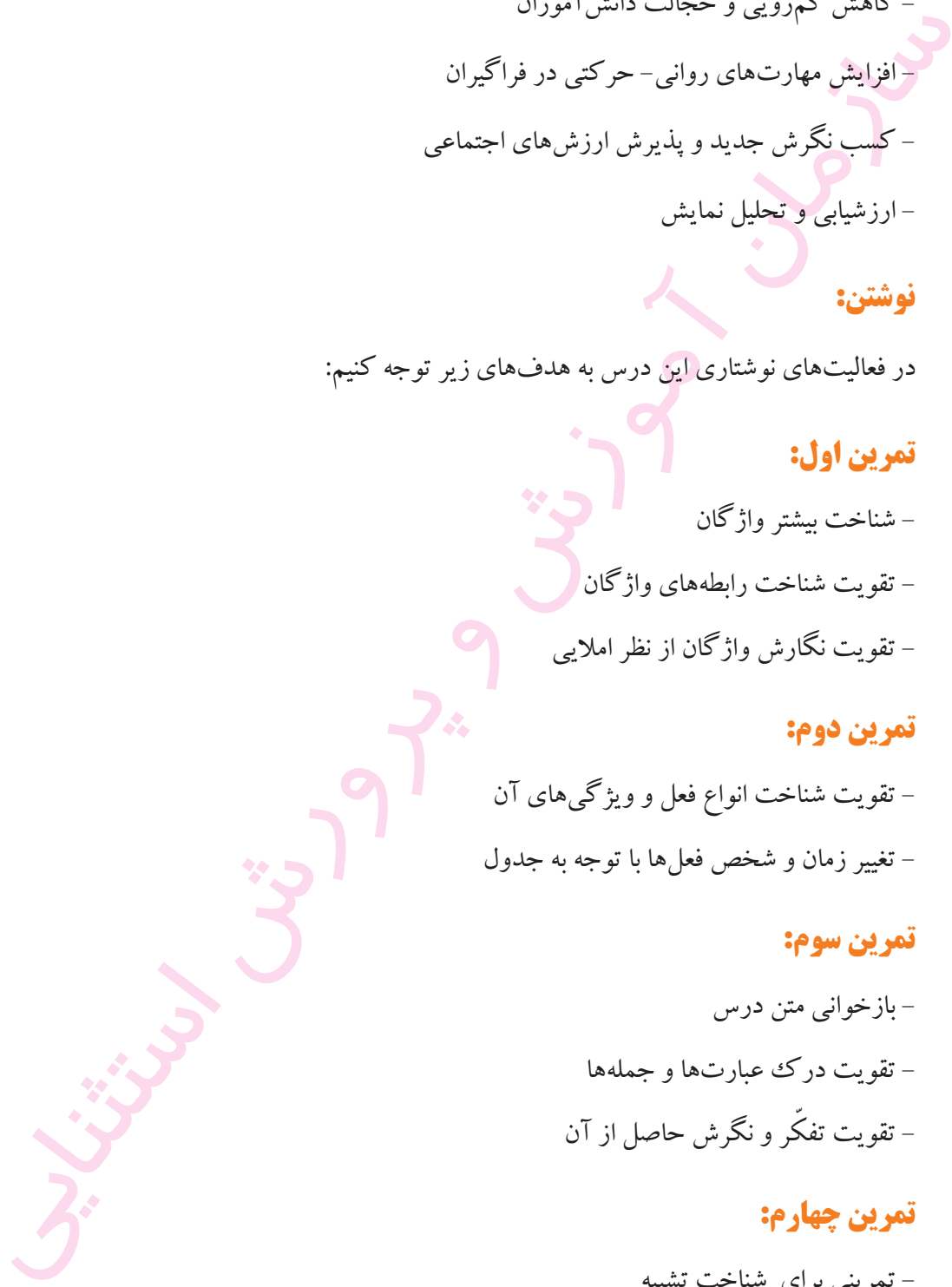
- تقویت شناخت انواع فعل و ویژگی‌های آن
- تغییر زمان و شخص فعل‌ها با توجه به جدول

تمرین سوم:

- بازخوانی متن درس
- تقویت درک عبارت‌ها و جمله‌ها
- تقویت تفکر و نگرش حاصل از آن

تمرین چهارم:

- تمرینی برای شناخت تشبیه
- تجزیه و تحلیل تشبیه و ارکان آن

درس دهم: آرش دیگر

اهداف کلی:

- ۱- خوانش متن با لحن مناسب
- ۲- تقویت نگرش مثبت نسبت به ارزش‌های فرهنگی و انقلابی
- ۳- تقویت توانایی استنباط پیام‌ها و نکته‌های برجسته متن

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با نمونه‌ای دیگر از ادبیات دفاع مقدس
- ۲- آشنایی با آرایه تلمیح
- ۳- تقویت به کار بردن آموزه‌های محتوایی متن درس در فعالیت‌های نوشتاری، گفتاری و رفتاری فراگیران

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- بحث گروهی، ایفای نقش، روشن‌سازی طرز تلقی و...

معنی شعر:

- جنگ، جنگی نابرابر بود. جنگ، جنگی فوق‌باور بود، کیسه‌های خاکی و خونی، خط مرزی را جدا می‌کرد، دشمن بدعهد بی‌انصاف، با هجوم بی‌امان خود، مرزها را جا به جا می‌کرد.
معنی: جنگ، جنگی ناعادلانه و غیر قابل‌باور بود کیسه‌های خاکی و خون‌آلود، خط مرزی ما و دشمن را مشخص می‌کرد. دشمن پیمان شکن ظالم با حمله‌های بی‌وقفه و بی‌درپی خود، سرزمین ما را مورد تجاوز قرار می‌داد.

آرایه: مرزها را جابه‌جا می‌کرد: کنایه از کشور ما را تصرف می‌کرد

-از میان آتش و باروت می‌وزید از هر طرف، هر جا، تیرهای وحشی و سرکش، موشک و خمپاره و ترکش..... این طرف، تنها سلاح جنگ، ایمان بود.

معنی: از میان آتش و گلوله، از هر طرف و هر جا، تیرهای سریع و رها شده و موشک و خمپاره و ترکش پرتاب می‌شد. در آن سمت نیمی از قدرت‌ها جهان با تانک‌های مجهز به پیش می‌آمدند و در این سمت، رزمندگان ایرانی تنها و دست خالی بودند و تنها سلاح جنگیدن آن‌ها، ایمان و اعتقاد به خداوند بزرگ بود.

آرایه‌ها: موشک، خمپاره، ترکش، تانک، سلاح و جنگ: مراعات نظیر

آن طرف و این طرف: تلمیح به جنگ ایران و عراق ایمان مانند سلاح: تشبیه

-خانه‌های خاک و خون خورده، مهدشیران ودلیران بود، شهر خونین، شهر خرمشهر..... در دهان تانک‌ها می‌سوخت.

معنی: خانه‌های آلوده به خاک و خون، جایگاه رزمندگان شجاع بود. شهر خرمشهر که از خون رزمندگان رنگین شده بود در آخرین لحظات عمر خود به آسمان نگاه می‌کرد و در میان آتش تانک‌ها می‌سوخت و از بین می‌رفت.

آرایه‌ها: غروب آفتاب خویشتن: کنایه از نابودی و به پایان رسیدن عمر

در دهان تانک می‌سوخت: تشخیص و کنایه از بین رفتن / چشم افق: تشخیص

* چشم در چشم افق می‌سوخت: انتظار و امید رهایی داشت.

- در چنان حالی هراس‌انگیز شهر از آن سوی سنگرها، شیر مردان را صدا می‌زد، آی! ای مردان نام آور..... کوچک و کم رنگ خواهد شد.

معنی: در چنین وضعیت بسیار ترسناک، شهر از آن طرف سنگرها، رزمندگان شجاع را فریاد می‌زد: ای مردان مشهوری که همیشه نامتان پیروز و سرافراز است. یقیناً امروز، بخشی از تاریخ در حال تکرار شدن است. اگر دشمن در هر قسمت از سرزمین ما بماند، خانه و سرزمین ما، محدود می‌شود و نام ما در تاریخ، بی‌اعتبار و محو خواهد شد.

آرایه: صدا زدن شهر: تشخیص

- خون، میان سنگر آزادگان جوشید مثل یک موج خروشان شد، کودکی از دامن این موج بیرون جست دست او در دست نارنجک

معنی: ایرانیان آزاده و جوان مرد در میان سنگرها خشمگین شدند و مثل موج‌های خروشان به حرکت درآمدند. کودکی از میان موج رزمندگان بیرون آمد و از دام آرزوهای مادی خود رها شد در حالی که نارنجک در دست داشت در چشمان دشمن خیره شد.

آرایه‌ها: جوشیدن خون: کنایه از خشمگین شدن و مبالغه / مثل یک موج: تشبیه / دامن این موج: تشخیص

- جنگ، جنگی نابرابر بود، جنگ جنگی فوق‌باور بود، کودک تنها، به روی خاکریز آمد، صد هزاران چشم، قاب عکس کودک شد یا زمین بازی است اینجا؟!

معنی: جنگ، جنگی ناعادلانه و غیر قابل باور بود کودک تنها (حسین فهمیده)، بالای خاکریز آمد. صدها هزار نفر او را نگاه می‌کردند. سپاه دشمن مات و سرگشته بود و با یک نگاه از هم دیگر می‌پرسیدند که این کودک، کیست؟ و در این میدان جنگ چی می‌خواهد؟ این جا میدان جنگ و فداکاری است یا زمین بازی کردن؟

آرایه‌ها: چشم: مشبه و قاب عکس: مشبه به / صد هزاران چشم قاب عکس کودک ما شد: کنایه از پیرسان بودن چشم: تشخیص

- دشمنان کوردل اما در دل خورشید ایمان را نمی‌دیدند، تیغ آتش خیز دوستان را نمی‌دیدند، در نگاهش خشم و آتش را نمی‌دیدند، بر کمانش تیر «آرش» را نمی‌دیدند در رگش خون سیاوش را نمی‌دیدند.

معنی: ولی دشمنان گمراه، نور خورشید ایمان و اعتقاد به خدا را در قلبش نمی‌دیدند، آن‌ها شمشیر آتشین او را که مانند شمشیر «دستان» در دستش بود، نمی‌دیدند. نگاه خشمگین او را که مانند آتشی سوزان بود نمی‌دیدند و نارنجک در دستش را که مانند تیر کمان آرش پهلوان بود نمی‌دیدند و نمی‌دیدند که در رگش خون پهلوان دلیر ایرانی سیاوش جاری است.

آرایه‌ها: دستان، آرش و سیاوش: تلمیح به داستان شاهنامه فردوسی

کمان و تیر: مراعات نظیر / خون و رگ: مراعات نظیر

- کودک ما بغض خود را خورد چشم در چشمان دشمن کرد، با صدایی صاف و روشن گفت: آی، ای دشمن! من حسین کوچک ایران زمین هستم، یک تنه با تانک‌هاتان در کمین هستم مثل کوهی آهنین هستم.

معنی: کودک ما غم و اندوه خود را فرو نشانده و برخورد مسلط شد و به دشمن نگاه کرد و با صدایی رسا گفت: «ای دشمن آگاه باش که من حسین کوچکی از لشکر ایران هستم که مانند کوهی استوار و محکم در کمین تانک‌های نحس شما هستم تا آن‌ها را نابود کنم.

آرایه‌ها: خوردن بغض: کنایه از مسلط شدن، کنترل کردن/ مثل کوهی آهنین: تشبیه

- ناگهان تکبیر پروا کرد در میان آتش و باروت غوغا کرد، کودکی از جنس نارنجک در دهان تانک‌ها افتاد.

معنی: ناگهان فریاد الله اکبر در آسمان پیچید و در میان آتش و گلوله، سر و صدایی بر پا کرد. کودکی شجاع که مانند نارنجک ویران‌کننده بود، به طرف تانک‌ها حمله کرد.

آرایه‌ها: [تکبیر] در میان آتش و باروت غوغا کرد: تشخیص / آتش، باروت، نارنجک و تانک: مراعات نظیر دهان تانک: تشخیص / کودکی از جنس نارنجک در دهان تانک‌ها افتاد: کنایه

- لحظه‌ای دیگر از تمام تانک‌ها، تنها تلی از خاکستر خاموش ماند روی دست‌های دشت، آسمان از شوق دَف می‌زد، شطّ خرمشهر، کف می‌زد، شهر یکباره یه هوش آمد، چشم اشک آلوده را وا کرد بر فراز گنبدی زیبا پرچم خود را تماشا کرد.

معنی: چند لحظه بعد، از بین همه تانک‌ها فقط تپّه‌ای از خاکستر سرد و خاموش در میان دشت، باقی ماند. آسمان به خاطر شادی و اشتیاق، موسیقی می‌نواخت و رود خرمشهر شادی می‌کرد و شهر یک دفعه هوشیار شد و به فکر آزادی خود افتاد و چشم گریانش را باز کرد و بر بالای گنبد زیبای مسجد پرچم سه رنگ خودش (پرچم ایران) را که نشانه پیروزی و آزادی بود تماشا می‌کرد.

آرایه‌ها: دست دشت: تشخیص / دف زدن آسمان: تشخیص و کنایه از شادی کردن / شهر چشم را وا کرد: تشخیص

نکته ادبی:

تلمیح: به معنی «با گوشه چشم اشاره کردن» است. گاهی شاعر یا نویسنده برای تأثیرگذاری بیشتر کلام و زیباتر ساختن آن از احادیث، داستان‌ها، آیات و روایات و رویدادهای مهم تاریخی و....

استفاده می‌کند، که به این شیوه بهره‌گیری از کلام تلمیح می‌گویند:

نمونه: رنج گل بلبل کشید و برگ آن را باد برد بیستون را عشق کند و شهرتش فرهاد برد

گفت و گو:

در این بخش دانش‌آموزان می‌توانند به صورت‌های ایفای نقش یا نقلی به شباهت میان قهرمان اسطوره‌ای ایران آرش کمانگیر و حسین فهمیده نوجوان معاصر پردازند.

نوشتن:

در هدفهای نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- تقویت مهارت املایی

- کاربرد درست واژگان با توجه به بافت جمله

تمرین دوم:

- تقویت شناخت مهارت تلمیح در شعر

- توانایی پیوند آموخته‌های متن با آموخته‌های پیشین

تمرین سوم:

- درک بیان ادبی در جمله‌ها و مناسب‌سازی دریافت آن برای دانش‌آموزان

- توانایی نوشتن معانی ادبی به زبان معیار

- تقویت خلاقیت در نوشتن

این حکایت از کتاب بهارستان جامی برگزیده شده است. «نورالدین عبدالرحمن بن احمد بن محمد» معروف به جامی (۸۷۱-۷۹۳) ملقب به خاتم الشعراء شاعر، موسیقی دان، ادیب و صوفی نامدار ایرانی در سده نهم هجری است. تخلص وی جامی و در جام از توابع هرات به دنیا آمده است. جامی در نظم و نثر آثار گرانقدری را خلق کرده است که می‌توان به «هفت اورنگ» و «بهارستان» اشاره کرد.

حکایت: نیک رایان

اسکندر یکی از خدمتکاران حکومت خود را از کار شرافتمندانه و با ارزش برکنار کرد و کار پست و بی‌ارزشی به او داد. یک روز آن مرد خدمتکار پیش اسکندر آمد. اسکندر از او پرسید: نظرت درباره کار جدیدی که به تو دادم چیست؟

خدمتکار گفت: آرزو می‌کنم عمر طولانی داشته باشید! انسان به وسیله کار بزرگ با ارزش نمی‌گردد بلکه این کار است که به وسیله انسان شایسته و ارزشمند می‌گردد. بنابراین، انسان در هر کاری که قرار دارد باید دارای خُلق و خوی پسندیده باشد و با عدالت و انصاف رفتار کند.

سازمان آموزش و پرورش ویرایش استثنایی

درس یازدهم: زن پارسا

اهداف کلی:

- ۱- خوانش متن تذکره الاولیاء با لحن مناسب
- ۲- تقویت نگرش مثبت به زنان و توانایی آنان در کسب مقامات عرفانی
- ۳- تقویت و تثبیت رفتارهای پسندیده

اهداف جزئی:

- ۱- تقویت توانایی درک و دریافت پیام متن
- ۲- آشنایی با ماضی استمراری و ماضی مستمر
- ۳- تقویت کاربرد آموزه‌های درس در مهارت‌های گفتاری و نوشتاری و رفتاری

روش‌های تدریس پیشنهادی:

ایفای نقش - بارش فکری - کارآیی تیمی - بحث گروهی و....

در آمدی بر درس:

متن درس برگرفته از کتاب تذکره الاولیاء نوشته‌ی عطار نیشابوری شاعر و عارف ایرانی قرن ششم و هفتم است. وی به داروفروشی و طبابت اشتغال داشته از دیگر آثار که به نظم است می‌توان به منطق الطیر و الهی‌نامه و مصیبت‌نامه اشاره کرد.

- رابعه عدویه از زنان عارف قرن دوم هجری است که در عبادت نیکوکاری مشهور بوده است.

نکته زبانی:

در این قسمت به معرفی ماضی استمراری و مستمر (جاری) می‌پردازیم.

ماضی استمراری: فعلی است که در گذشته به تکرار و استمرار انجام می‌شده است.

روش ساخت: می + بن ماضی + شناسه ← می رفتم ← می + رفت + م
 فعلی که به جریان انجام عملی در گذشته همراه با کاری دیگر دلالت دارد.
 روش ساخت: ماضی ساده از مصدر داشتن + ماضی استمراری فعل مورد نظر
 مثال: داشتم می رفتم ← داشت + م + ماضی استمراری

گفت و گو:

هدف از این بخش آشنایی بیشتر دانش آموزان با زنان برجسته ایرانی می باشد با توجه به حضور چشمگیر زنان ایرانی در صحنه های مختلف فرصت مناسبی است تا به معرفی بانوان ایرانی در زمینه های مختلف پردازند.

نوشتن:

در فعالیت های نوشتاری این درس به هدف های زیر توجه شود:

تمرین اول

- کاربرد مناسب نشانه های جمع
- تقویت شناخت تک واژه های آزاد
(مخلوق: مخلوقات)، (طرّار: طراران، طرارها)
(ظالم: ظالمان، ظالم ها) (نظر: نظرات، نظرها)
(غریب: غریبان)

تمرین دوم

- درک و دریافت مناسب واژه ها با توجه به بافت جمله.

تمرین سوم

- تقویت شناخت عناصر جمله با توجه به تغییر شخص زمان
- کاربرد گونه هایی از فعل ماضی در جمله

روان خوانی:

- دروازه‌ای به آسمان، متن کوتاهی است با توصیف‌های عرفانی و حماسی از شهید آوینی که با زبانی شیوا و قلمی صمیمی تاریخ جنگ را برای آیندگان روایت می‌کند.

- شهید مرتضی آوینی فیلم‌ساز و سردبیر مجلهٔ سوره بود از فیلم‌های او می‌توان به «خان گزیده‌ها»، «حقیقت»، «روایت فتح» و «سراب» اشاره کرد وی در سال ۱۳۲۶ متولد شد و در سال ۱۳۷۲ در منطقه فکّه به شهادت رسید.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

درس دوازدهم: پیام آور رحمت

اهداف کلی:

- ۱- تقویت مهارت خوانداری با لحن مناسب
- ۲- تقویت باور و ایمان نسبت به آموزه های تربیتی و اخلاقی و فرهنگی
- ۳- کاربرد آموزه های محتوای درس در زندگی روزمره

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی بیشتر با احادیثی از پیامبر
- ۲- توانایی مقایسه رفتارهای روزمره خود با معیارهای درس
- ۳- شناخت فعل های ماضی بعید و التزامی

روش های تدریس پیشنهادی:

- روش کارآیی گروهی، روشن سازی طرز تلقی، بارش فکری و غیره و...

درآمدی بر درس:

متن درس از پیام پیامبر که (مجموعه نامه ها، خطبه ها و وصایا و سخنان حضرت محمد (ص) ترجمه خرمشاهی و انصاری است. که به بخشی از سفارشات پیامبر اعظم (ص) به ابوذر اشاره دارد.

نکته زبانی:

- ماضی بعید: فعلی است که در گذشته دور انجام شده است.

روش ساخت: بن ماضی + ه + فعل کمکی بود + شناسه

مثال: رفته بودم ← رفت + ه + بود + م

- ماضی التزامی: فعلی که در زمان گذشته با تردید، شک، آرزو انجام شده باشد

روش ساخت: بن ماضی + ه + فعل کمکی باش + شناسه

مثال: رفته باشم ← رفت + ه + باش + م

گفت و گو:

این بخش مجالی است تا دانش آموزان با روش‌های ایفای نقش، طرح داستان، خاطره یا حکایت، درست کردن روزنامه دیواری و غیره ... در زمینه رفتارهای پسندیده به ارزیابی بیشتر خویش بپردازند.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به اهداف زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن

- تقویت مهارت در شناخت رابطه‌های واژگان

(خوشبختی، سعادت)، (طنین، آواز)، (بهره بردن، غنیمت شمردن)

(تعالی، بلند مرتبه)، (آرزومند، مشتاق)، (حکمت، دانش)

تمرین دوم:

- تقویت شناخت انواع فعل ماضی

- تقویت مهارت تبدیل فعل‌های ماضی به یکدیگر

- تقویت صرف فعل‌های ماضی

تمرین سوم:

- تمرکز در دریافت پیام عبارت

- تقویت مهارت نوشتاری

حکایت:

سیرت سلمان برگزیده از کتاب روضه خلد نوشته مجد خوانی است. وی ادیب و شاعر قرن هشتم و از بزرگان زمان خود بود که این کتاب را به پیروی از کتاب گلستان سعدی نوشت از دیگر آثار او می توان به کنزالحکمه و ترجمه منظوم جواهر اللغه زمخشری اشاره کرد.

حکایت : سیرت سلمان

سلمان فارسی، فرمانده یک لشکر بود. در میان عموم مردم در ظاهر آن قدر کوچک به نظر می رسید که وقتی یک خدمتکار به او نزدیک شد، گفت: این کیسه بزرگ گاه را بردار و به محل اقامت لشکر سلمان فارسی ببر.

وقتی به محل اقامت لشکر رسید، مردک گفتند: سلمان فارسی امیر است. آن خدمتکار ترسید و از سلمان عذرخواهی کرد و به التماس افتاد.

(در قدم افتادن: کنایه از التماس کردن، عذرخواهی کردن)

سلمان گفت: به سه قصد و دلیل این کار را برای خود انجام انجام دادم و برای حرف تو این کار را نکردم، پس نترس. اولین قصد آن است که از غرور و خودخواهی دور بشوم؛ دومین قصد آن است که دل تو؛ خوشحال بشود و سوم آن که مسئولیت حفظ و نگهداری مردم را که به عهده من است، خوب انجام بدهم.

درس سیزدهم: آشنای غریبان

– اهداف کلی:

- ۱- تقویت مهارت درست خوانی شعر با لحن مناسب
- ۲- تقویت و رشد باورهای مذهبی و فرهنگی
- ۳- توانایی درک پیام‌های متن درس و تحلیل آن‌ها

– اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی بیشتر دانش آموزان با دو امام بزرگوار، امام رضا (ع) و حضرت مهدی (عج) در قالب نظم
- ۲- آشنایی بیشتر دانش آموزان با ردیف و انواع آن در شعر فارسی
- ۳- تقویت کاربرد آموزه‌های درس در مهارت‌های گفتاری، نوشتاری و رفتاری

– روش‌های پیشنهادی تدریس:

- روش پرسش و پاسخ، روش کارایی گروه، روش تدریس اعضای گروه و...

– در آمدی بر درس:

متن درس دوازدهم از دو غزل امام خمینی (ره) و قیصر امین پور شکل گرفته است. قیصر امین پور متولد اردیبهشت ۱۳۳۸ هجری شمسی در خوزستان است. پس از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به تهران آمد و دکتری خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران اخذ کرد. در سال ۱۳۷۶ سردبیر مجله سروش نوجوان شد و در همین سال در دانشگاه الزهرا (س) و دانشگاه تهران به تدریس پرداخت. از جمله آثار وی می‌توان به، منظومه‌های: «تنفس صبح»، «در کوچه آفتاب»، «آینه‌های ناگهان» و «گل‌ها همه آفتابگرداند» اشاره کرد. دو کتاب «دستور زبان عشق» و «سنت نوآوری در شعر معاصر» نیز از جمله آثار وی به شمار می‌روند. این شاعر بزرگ در پاییز ۱۳۸۶ در گذشت و در محل تولد خویش به خاک سپرده شد.

لحن خواندن غزل «آشنای غریبان» لحنی روایی آمیخته با بیان عواطف و آرزوهاست و در غزل امام (ره) لحن امید دهنده و بشارت بخشی است .

شعر «آشنای غریبان» را قیصر امین پور در وصف عظمت و بزرگی امام رضا (ع) سروده است و شکوه، لطافت، مهربانی و غریب بودن او را ستایش می کند.

معنی شعر:

بیت اول: چشمه های خروشان و موج های آشفته، با تو آشنا هستند.

آرایه ها: چشمه ها می شناسند و موج ها می شناسند: تشخیص / چشمه، خروشان و موج: مراعات نظیر

بیت دوم: تو برای انسان های تشنه معرفت، همانند آب، ارزشمند هستی که آن ها را سیراب می کند. ریگ های بیابان هم ارزش تو را می دانند.

آرایه ها: مانند آب و جواب هستی: تشبیه / تشنگی و آب: تضاد و مراعات نظیر

ریگ ها می شناسند: تشخیص / ریگ و بیابان: مراعات نظیر

بیت سوم: ای امام رضا (ع) نام تو اجاره رویدن و شادابی است؛ به این علت تمام گیاهان و قطره های باران تو را می شناسند. (گیاهان و قطره های باران شادابی خود را از تو گرفته اند)

آرایه ها: رویش و برگ، طراوت و باران: مراعات نظیر / برگ و باران می شناسند: تشخیص

بیت چهارم: ای امام رضا (ع)، تو همه انسان های خوب و شایسته این جهان را می شناسی و تمام شهیدان هم وجود پاک تو را درک کرده اند.

آرایه ها: گل و باغ: مراعات نظیر

بیت پنجم: ای امام خوب ما، اکنون زمان غریبی و تنهایی به پایان رسید، زیرا تمام انسان های غریب و بیگانه تو را می شناسد. (امام رضا (ع) برای همه آشنا و دوست داشتنی است.)

آرایه ها: سر آمدن: کنایه از پایان یافتن

بیت ششم: ای کاش، آن زمانی که از خراسان عبور می کردی من هم بودم و مانند مردم خراسان حضور تو را می دیدم و درک می کردم.

آرایه‌ها: کوچه‌های خراسان می‌شناسند: تشخیص / تلمیح به سفر امام رضا (ع) به شهر نیشابور

«میلاد گل»

این شعر را امام خمینی (ره) به مناسبت میلاد حضرت مهدی (عج) سروده و به تمام عاشقان آن حضرت مژده ظهور ایشان را می‌دهد.

معنی شعر

بیت اول: میلاد حضرت مهدی (عج) فرا رسید و وجود عاشقانش را پر از شادی و نشاط کرد. برخیز زیرا زمان خوشی و شادابی است.

آرایه‌ها: بهار، گل، عید، میلاد: مراعات نظیر

بیت دوم: گوشه نشینی و افسردگی را رها کن زیرا با تولد امام زمان (عج)، تمام مردم جهان، روح و جان تازه‌ای گرفتند.

بیت سوم: تمام هستی، به خاطر تولد سرور آسمان و زمین (امام زمان (عج)) شاد و زیبا شد.

آرایه‌ها: گلزار، عیش و لاله: مراعات نظیر / زمین و آسمان: تضاد، مراعات نظیر

بیت چهارم: آگاه باش که امام زمان (عج) نجات بخش مردم، به دنیا آمده است، بنابراین با تمام وجود آماده‌ی اجرای دستور و اوامر او باش.

آرایه‌ها: تضاد

نکته ادبی:

در این بخش به یادآوری ردیف که دانش‌آموزان در سال‌های گذشته آموخته‌اند می‌پردازیم. ردیف کلمه یا کلمه‌هایی است که بعد از قافیه می‌آیند و با معنی یکسان تکرار می‌شوند. ردیف درحقیقت برای تکمیل قافیه به کار می‌رود. یکی از نقش‌های ردیف، تأثیری است که در ایجاد تعبيرات خاصّ زبان شعر و توسعه مجازها و استعاره‌ها دارد.

گفت و گو:

در این بخش پیشنهاد می‌شود با اجرای نمایش به گوشه‌هایی از زندگی امام رضا (ع) اشاره کنیم و یا به خواندن روایات و متون تاریخی در این زمینه پردازیم. همچنین آوردن دیوان حافظ به کلاس ضمن آشنایی بیشتر دانش‌آموزان با این شاعر توانا فرصتی برای تمرین بیشتر می‌باشد.

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن درس

- تقویت مهارت شناخت رابطه معنایی واژگان

- تقویت شناخت ریشه واژگان

- تقویت مهارت املا

تمرین دوم:

- تقویت شناخت قافیه

- تقویت شناخت ردیف

در بیت اول: «خرس» و «همجنس» قافیه و «را» ردیف است. (حرف)

در بیت دوم: «همسال» و «حال» قافیه و «او» ردیف است. (ضمیر)

تمرین سوم:

- بازخوانی متن درس

- تقویت درک و دریافت مفهوم بیت

- تقویت توانایی ارزیابی مفهوم بیت‌ها با یکدیگر.

تمرین چهارم:

- جدول: ۱- آسمان ۲- با ۳- مق ۴- را
- ۵- انقلاب اسلامی ۶- ستایش ۷- غربی
- ۸- یاران ۹- سو ۱۰- یاس ۱۱- او ۱۲- نصیحت

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

درس ۱۴: «سیدای پنهان»

اهداف کلی:

- ۱- خوانش صحیح متن با لحن مناسب
- ۲- تقویت توجه دانش آموزان به ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی
- ۳- تقویت توانایی دریافت مفهوم متن

اهداف جزئی:

- ۱- بکار گرفتن رفتارهای مناسب اخلاقی با پیروی از پیشوایان دین
- ۲- بکار بردن آموزه‌های درس در حوزه مهارت‌های نوشتاری، گفتاری یا رفتاری.
- ۳- آشنایی بیشتر با قید در ساختار جمله

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- بارش فکری
- روشن‌سازی طرز تلقی
- پرسش و پاسخ
- کارآیی گروهی و....

درآمدی بر درس:

- کتاب توحید مفضل نوشته یکی از شاگردان امام صادق (ع) به نام مفضل بن عمر الکوفی است. مفضل این کتاب را پس از ۴ جلسه‌ای که از محضر آن امام بزرگ بهره گرفت نوشت علامه محمد باقر مجلسی این کتاب را به فارسی ترجمه کرده است.

این متن بیان گفت و شنودی است که در یک سوی آن رهبر و راهنما قرار دارد و در دیگر سو

مریدی که حقیقت را می‌طلبد.

معنی بعضی از جمله‌های دشوار درس:

جهان جمله فروغ روی حق دان حق اندروی ز پیدایی است پنهان

تمام پدیده‌های جهان نمایانگر وجود عظمت خداوند است خداوند از شدت آشکاری در پدیده‌ها پنهان به نظر می‌رسد.

* و نعمت فراموشی در آدمی اگر تأمل کنیم عظیم‌تر از نعمت یادآوری.

اما نعمت فراموش کردن اتفاقات در انسان اگر اندیشه کنی بزرگتر است از نعمت بخاطر آوردن آن اتفاقات است.

* چه کسی دل را در میان سینه قرار داده .. حافظ آن گردانیده

جمله «پیراهنی که آن پرده دل است»: به این مطلب اشاره دارد که قلب در میان دو پرده قرار گرفته است تا راحت کارش را انجام دهد، در حقیقت این پرده مانند پیراهنی است که دل را در بر گرفته و از آن محافظت می‌کند.

نکتهٔ زبانی:

قیدها کلمه یا ترکیب‌هایی هستند که مفهوم حالت، زمان، مکان، تردید، یقین، تکرار و... را به جمله می‌افزایند. از جمله مشخصات قید این است که چون جزء ارکان اصلی جمله نمی‌باشد حذف آن از دید معنایی هیچ آسیبی به جمله نمی‌زند.

هر جمله می‌تواند قیدهای گوناگون داشته باشند.

- قیدها جایگاه ثابتی در جمله ندارند.

گفت و گو:

(۱): یکی از راه‌های مناسب برای قسمت اول این بخش استفاده از روش ایفای نقش می‌باشد.

(۲): بهتر است با آوردن قرآن سرکلاس و خواندن آیات ۲ و ۳ سوره الرحمن و ترجمه آن‌ها

دانش‌آموزان را وارد بحث کنیم .

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- بازخوانی متن
- دقت در انتخاب واژه‌ها
- تقویت مهارت در حوزه نوشتن واژه‌ها

تمرین دوم:

- آشنایی بیشتر با قید
- تقویت شناخت ارکان جمله
- تجزیه جمله به ارکان سازنده آن

تمرین سوم:

- خوانش صحیح متن
- تقویت شناخت پیام جمله
- تقویت مهارت نوشتاری

شعر خوانی:

این بخش گزیده‌ای از دو بیت‌های بابا طاهر همدانی شاعر و عارف قرن ۶ و ۵ می‌باشد. دو بیت‌های او سرشار از مضامین، لطیف عرفانی و عواطف ساده و صمیمی برخاسته از فرهنگ ایرانی است. آرامگاه باباطاهر در شهر همدان است.

درس ۱۵: درس آزاد

- این درس، ایستگاه اندیشیدن، درنگ کردن و آفریدن است. میدان فراخی است تا هر دانش آموز با نظارت و هدایت معلم، آن پاره نادیده و احتمالاً از قلم افتاده نمودهای فرهنگی و جلوه‌های آداب و رسوم و سنت‌های بومی - منطقه‌ای خود را پدیدار کند و یا به بازشناسی و معرفی چهره‌های فکر و فرهنگ و ادب دیار خویش پردازد. بنابراین درس آزاد مجالی است تا دانش آموز و معلم به یاری هم به فراخور ذوق و علاقه، دلبستگی‌های فرهنگی بومی و نیازها و بایسته‌هایی که در دیگر درس‌ها به چشم نیامده‌اند با نیاز به دگر باره و دقیق‌تر و عمیق‌تر دیدن دارند را بازگو نمایند. و فرصتی است تا دانش آموز و معلم در تألیف کتاب مشارکت داشته باشند و هر یک خود را در شکل‌گیری کتاب سهم ببینند و کتاب را از آن خود بدانند.

اهداف:

- ۱- تشخیص کاستی‌های احتمالی کتاب و اقدام به تولید محتوای مناسب
- ۲- پرورش توانایی تولید ماده درسی در دانش‌آموزان با نظارت و هدایت دبیران
- ۳- پاسخ به نیازهای دبیران، دانش‌آموزان و اولیا
- ۴- بهره‌گیری از مشارکت همکاران در تألیف کتاب
- ۵- بهره‌گیری از تعامل دانش‌آموز و خانواده در ساماندهی و تألیف کتاب
- ۶- آشنایی با برخی از نمودهای فرهنگی
- ۷- شناخت بیشتر شخصیت‌های علمی و فرهنگی محل زندگی
- ۸- توجه عمیق‌تر به لهجه
- ۹- پرورش توانایی نویسندگی و بهره‌گیری از تفکر
- ۱۰- ایجاد علاقه نسبت به فرهنگ محلی.

درس ۱۶: «آرزو»

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با نمونه‌ای از افکار و اندیشه جهانی از طریق مطالعه آثار ادبی
- ۲- تقویت مهارت خواندن متون مشهور ادبی با لحنی مناسب
- ۳- توانایی تطبیق مفاهیم و ارزش‌های متون ادبیات جهان با ادبیات ایران

اهداف جزئی:

- ۱- تقویت نگرش مثبت به آثار برجسته جهان
- ۲- رعایت اخلاق پژوهشی در حوزه زندگی فردی، منطقه ای و جهانی
- ۳- شناخت بیشتر واژگان ساده، وندی و مرکب

روش‌های تدریس پیشنهادی:

- روش بحث گروهی
- روش پرسش و پاسخ
- روش قضاوت عملکرد
- روش کارآیی گروهی ...

درآمدی بر درس:

شعر آرزو از ویکتور هوگو مشهورترین شاعر رومانتیک قرن ۱۹ فرانسه است. وی مردی آزادمنش و آزادیخواه و طرفدار جدی اصلاحات اجتماعی به نفع طبقات محروم و رنجبر بود از مهم‌ترین آثار او عبارتند از: «بینوایان»، «کلیسای نتردام پاریس»، «کارگران دریا» و

– معنی عبارتهای دشوار درس و آرایه‌های آن:

* برایت آرزو مندم که دشمن نیز داشته باشی..... تا زیاده به خودت غره نشوی.

برایت آرزو می‌کنم که به اندازه کافی دشمن داشته باشی تا این که بعضی وقت‌ها افکار و اعتقادات تو را مورد نقد و بررسی قرار دهد که دست کم یکی از آن‌ها عیب‌ها و اشکال‌ها درست باشد تا از اشتباهات و غرور دور شوی و خودت را اصلاح کنی. (آرایه: کم و زیاد: تضاد)

* امیدوارم به پرنده ای دانه بدهی..... احساسی زیبا خواهی یافت به رایگان

آرزو می‌کنم که حس کمک کردن در تو باشد و به پرنده‌ها دانه بدهی و در سکوت شب به هنگام سحر به صدای مرغ سحری که در حال راز و نیاز با پروردگارش است گوش کنی زیرا با این کار بدون هیچ گونه زحمت و هزینه از زندگیت لذت می‌بری.

(آرایه: پرنده و دانه: مراعات نظیر)

* آری پول، ارباب بدی است اما خدمتگزار خوبی است.

در حقیقت پول ارباب ناشایستی است زیرا انسان را به طمع می‌کشاند و از هدف اصلی زندگی دور می‌کند، اما خدمتگزار خوبی است و می‌تواند انسان را به خواسته‌ها و آرزوهایش برساند و در رسیدن به اهداف مثبت و درستش یاری دهد.

(پول مانند ارباب بدی است: تشبیه) (چون مانند خدمتگزار است: تشخیص)

نکته زبانی:

– واژه‌ها از نظر ساختاری به سه گروه: ساده، وندی، مرکب تقسیم می‌شوند.

واژه‌های ساده: کلمه‌هایی هستند که از یک بخش ساخته شده‌اند و معنی مستقل و روشنی دارند و نمی‌توان آن‌ها را به اجزایی بخش کرد.

مانند: چوپان، آب، گل.....

واژه‌های وندی: این دسته از واژه‌ها از یک بخش معنادار و یک جزء معنا ساز تشکیل شده‌اند

مانند: آبی: آب + ی گلدان: گل + دان

واژه‌های مرکب: کلمه‌هایی هستند که از دو یا چند بخش مستقل و معنادار ساخته شده‌اند

مانند: آب انبار: آب + انبار گلخانه: گل + خانه

گفت و گو:

این بخش فرصت مناسبی برای بیان عقاید و نظرات دانش‌آموزان درباره آرزوهای خود می‌باشد.

نوشتن:

در فعالیتهای نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- شناخت ریشه کلمه‌ها
- ساخت واژگان بر اساس ریشه کلمات
- تقویت مهارت املائی
- غره: غرور، مغرور / اعتماد: معتمد، عماد
- احساس: حس، محسوس / اعتراض: معترض، تعرض

تمرین دوم:

- بازخوانی متن
- تقویت درک و دریافت بند منتخب
- تقویت مهارت تفکر در بخش نوشتاری

تمرین سوم:

- تقویت شناخت واژه‌های ساده، وندی، مرکب
- تقویت تجزیه و تحلیل واژه‌ها

- تقویت ساختار شناسی واژه‌ها

واژه ساده: دشمن، فکر، ساده

واژه‌های وندی: پرنده، شادمان، تعمیرگاه، نيزار، آرزومند

واژه‌های مرکب: خدمتگزار، هواپیما، سردبیر، راه آهن، آبراه

سازمان آموزش و پرورش استثنایی

درس ۱۷: «شازده کوچولو»

اهداف کلی:

- ۱- توانایی مطالعه و خواندن آثار ارزشمند ادبیات جهان با لحن مناسب
- ۲- پرورش روحیه بهره‌گیری مناسب از آثار ادبی برجسته جهان
- ۳- تقویت علاقه، نسبت به ساده زیستی و صمیمیت با دیگران

اهداف جزئی:

- ۱- آشنایی با داستان تحلیلی شازده کوچولو
- ۲- بکار بردن آموزه‌های محتوایی درس در فعالیت‌های گفتاری، نوشتاری، رفتاری

روش تدریس پیشنهادی:

- بارش فکری
- کارآیی گروهی
- پرسش و پاسخ
- ایفای نقش

درآمدی بر درس:

آنتوان دوست اگزوپری نویسنده شازده کوچولو است در سال ۱۹۰۰ در شهر لیون زاده شد. سنت اگزوپری بعد از تسلیم فرانسه به قوای آلمان از آن کشور تبعید شد و به آمریکا رفت و در آن کشور سه کتاب نوشت که شازده کوچولو یکی از آن سه است. اگزوپری در یکی از پروازهایش گم شد و هرگز بازنگشت.

گفت و گو:

در این قسمت از دانش‌آموزان خواسته شود که دربارهٔ شخصیت‌های داستان و پیام داستان شازده کوچولو با یکدیگر بحث و گفت و گو کنند.

واژه‌شناسی:

واژه‌هایی که به «های بیان حرکت» تمام می‌شوند هنگام اضافه شدن «یای» نکره به آخر آن‌ها بدین گونه نوشته می‌شوند.

خانه + ی ← خانه‌ای

بنده + ی ← بنده‌ای

(این «ی» نشانه ناشناختگی اسم است.)

اما واژه‌هایی که با «واو» تمام می‌شوند، هنگام اضافه شدن «یای» نکره به آخر آن‌ها این گونه نوشته می‌شوند:

دانشجو + ی ← دانشجویی رادیو + ی ← رادیویی

نوشتن:

در فعالیت‌های نوشتاری این درس به هدف‌های زیر توجه شود:

تمرین اول:

- تقویت شناخت شکل صحیح واژگان
- تقویت مهارت در حوزه نوشتار واژگان

تمرین دوم:

- خوانش دقیق متن
- شناخت دقیق ارکان جمله
- تقویت شناخت قید

تمرین سوم:

- تقویت مهارت در شناخت زمان فعل‌ها
 - تقویت کاربرد فعل در زمان‌های گوناگون
 - تقویت مهارت در نگاشت جمله‌ها با توجه به تغییر زمان فعل
- مانند:** من شاهکار خود را به آدم‌های بزرگ نشان دادم. (گذشته بعید)
- من شاهکار خود را به آدم‌های بزرگ نشان داده بودم.

روان خوانی:

رابرت فیشر استاد رشته تعلیم و تربیت در دانشگاه است که تاکنون مجموعه‌های زیادی را تألیف کرده است از جمله «به بچه‌ها یاد بدهیم فکر کنند» و «به بچه‌ها یاد بدهیم یاد بگیرند». (در این قسمت باید متن را بخوبی بخوانند.)

نیایش: بیا تا بر آریم دستی ز دل

- بیا تا در دنیا بیایم از دل و جان به درگاه خدا دعا کنیم چون فردا که بمیریم نمی‌توان دست‌ها را از خاک بیرون آورد و دعا کرد.
- ای خداوند بخشنده ما با آنچه از روزی به ما بخشیده‌ای، پرورش یافته‌ایم و به بخشش و لطف تو عادت کرده‌ایم.
- تو در دنیا به ما عزت دادی و ارجمندمان کردی، ما در آخرت نیز همین انتظار را از تو داریم.
- از روی لطف و بزرگواری مرا به سوی خودت بخوان و از درگاهت دورم نکن، زیرا من جز درگاه تو جایی ندارم.
- راه مرا با نور یقین روشن کن و دست مرا از بدی کردن کوتاه کن
- خداوندا من را با خفت از درگاهت نران چون هیچ درگاهی به جز درگاه تو برایم قابل تصور نیست.

- کتاب بوستان سعدی: یکی از آثار سعدی شیرازی و مثنوی حکمی و اخلاقی است که در سال ۶۵۵ سروده شده و دارای ده باب است.

- دکتر علی شریعتی: در سال (۱۳۵۹ هـ ش - ۱۳۱۲) در مزینان خراسان بدنیا آمد وی فرزند استاد محمد تقی شریعتی بود. کتاب‌های «فاطمه، فاطمه است» «کویر» و «اسلام شناسی» از آثار اوست.

سازمان آموزش و پرورش استثنایی